

Az amerikai magyarság értéke

*Papp László
(Westchester, NY)*

Az amerikai magyarság értékei között tarthatjuk számon mindenek előtt magukat Amerikában élőket, hiszen ők az ország jóhírének, megbecsülésének „nagykövetei”, aztán az ottani intézményeket, egyházakat, a magyar templomokat és az amerikai magyaroknál felhalmozott könyvtárakat, emlékeket, gyűjteményeket. Ezek megőrzése, megmentése nemzeti érdek.

Kik az „Amerikai-Magyarok?”

Egyesek tudni vélik, hogy már a vikingekkel jött egy magyar Amerikába, majd 1583-ban a tudós Budai Perménus István Sir Humphrey Gilbert expedíciója tagjaként érkezett ide. A legendás Fabriczy Kováts Mihály ezredes a függetlenségi háború hőse volt, ma is nevét viseli egy katonai akadémia Dél-Karolinában. Majd 1849. után jött az első nagyobb menekült hullám, amit fokozatosan követett a többi. Ma nem politikai menekültek érkeznek, de a

kivándorolni akarók vagy munkát keresők áradata nem szűnt meg.

Újházi László a Batthyány kormány diplomatája Új-Buda létesítésével egy „Kis-Magyarországot” akart létesíteni, majd ő szervezte Kossuth amerikai útját. Már 1853-ban megjelent az első amerikai magyar újság, a „*Száműzöttek Lapja*” és 1865-ben alakult meg az első magyar szervezet „*Magyar Egylet*” néven New Yorkban. A századforduló idején Amerika szívta be a munkát kereső földnélküli parasztokat, akik nagy része csak pénzt akart gyűjteni, hogy otthon földet vehessen, de a világháború megakadályozta legtöbbször hazamenetelét. Ezek leszármazottai alkotják ma „*Magyar-Amerika*” nagyobb részét, jóllehet csak emlékeikben magyarok, nyelvükben már nem. Mégis, a Fairfield-i Carl Dickman büszkén hirdeti névjegyén: „Tiszteletbeli Magyar.”

Éltető Lajos, a Magyar Baráti Közösség és az ITT-OTT évi konferencia-táborok egyik alapítója így foglalta össze ennek a generációnak a sorsát: „*Clevelandban a Buckeye magyar gettóját nem lehet a végtelenségig fenntartani, mint ahogyan South Bendet, Flintet, New Brunswicket sem. (Erdélyben, vagy a felvidéken se lehet betonba öntve prezerválni a romantikusnak képzelt falusi életet, akármit akarnak, próbálnak az ottaniak.) A gazdaság, a technika határozza meg életformánkat. És a jobb, szabadabb élet örök igénye. Ez az igény, vágyódás csalta ide a magyarokat egykoron, nyomorból a nyomorba, a bányákba, gyárakba. Ideig-óráig helyi közösségekben, egymásra utalva építették fel templomaikat, klubjaikat, félszeg, pótmagyar életüket, mint tették ezt más bevándorló népcsoportok és teszik még ma is. A magyarok legfeljebb abban különböztek a többtől, hogy köztük kevesebb volt a vállalkozó, az üzletember, lassabban gyarapodtak mint – mondjuk – a németek, az olaszok, a görögök és a zsidók, vagy manapság a koreaiak, kínaiak, perzsák, arabok.*

Ez volt a régi amerikás magyarok legnagyobb gyengéje: hogy nem voltak képesek „pénzt csinálni,” tőkét kovácsolni maguknak. Persze itt is voltak kivételek, mint például a Connecticut állambeli Fairfield városban, ahol Renchy János egy egész városrészt épített fel, ahol az utcák ma is magyar hősökéről vannak elnevezve. Hunyadi, Apponyi, Andrássy, Rákóczy és még összesen 14 magyar nevű utca őrzi a bevándorló magyarok emlékét.

A két háború között az első köztársaság és a rövid életű tanácsköztársaság (kommün) résztvevői, köztük sok zsidó száрма-

zású emigrált, akikkel a magyarok soha sem tudták feldolgozni viszonyukat. Büszkélkednek zsidó Nobel-díjasainkkal, de ugyanakkor nem érzik magukénak őket. Ide számíthatjuk azokat, akik menekültként éltek túl a háborút és utána elhagyták az országot. Ennek a csoportnak egy része megmaradt büszke magyarnak, mint például Teller Ede, mások nem akarnak többé közösséget vállalni szülőföldjükkel, mint Gróf András (Andy Grove).

A háború után a Horthy korszak tisztviselői és katonái „a DP-sek” nagy része kötött ki Amerikában, akiket a 48-as kommunista hatalom átvétel, majd az 56-os forradalom menekültjei követtek. Bár ezek a csoportok politikai felfogása különbözött, hamar összejöttek az itteni magyar szervezetekben. Most ezek az emigráns csoportok kiüregedése komoly kérdést vet fel a magyar szervezetek és egyházak jövőjét illetően. Gyermekük közül azok, akik magyar közösségekben nőttek fel megtartották magyarságukat. Hajdu Német Gergely így ír erről:

„A New Brunswick-i közösség számomra akár Magyarország is lehetett volna. Szombaton magyar iskolába jártam, vasárnap magyar misére, hétfő este pedig magyar cserkészetre. A magyar szervezetek rendszeresen rendeztek ebédeket, előadásokat, koncerteket. Volt magyar hentes, cukrász, pék, cipész, szabó, autószerelő. A barátaim, akikkel a legtöbb időt töltöttem mind magyarok voltak és az egészben a fantasztikus az volt, hogy nem tűnt erőltettnék ez a magyar közösség. Nem azért létezett magyar szervezet mert kellett, vagy mert kötelesség volt, hanem mert teljesen természetessé vált, hogy mi magyarok vagyunk és közösségben élünk. Együtt ünnepelünk és együtt őrizzük meg magyarságunkat. Bár én és a többi fiatal barát nem Magyarországon születünk és nem tapasztaltuk meg 1956 eseményeit mi is részesei lettünk és vagyunk a magyar történelemnek. Az általános iskola után (azonban) egyre nehezebb és nehezebb volt az egyensúlyt az amerikai és magyar közösség között megtartani. Amikor már volt más elkötelezettség, úgy éreztem, hogy magyarságom és a magyar közösség már nem játszik olyan fontos szerepet az életemben.” Gergely, aki a New Brunswick-i Magyar Alapítvány és Múzeum igazgatója, persze gyermekeit is megtanítja magyarul, de ma már egyre ritkábbak a magyar közösségek és az unokák már egyre kevésbé tudnak magyarul, hiszen nagyon sok a vegyes házasság. A cserkészek és magyar iskolák megtartják a fiatalokat magyar kapcsolataikban, de itt csak néhány ezer fiatalról

beszélhetünk Amerikában.

Nem mintha nem lenne egy újabb „bevándorló” hullám Amerikában. Ezért kell ezt a csoportot idézőjelbe tenni, mert az ő szerepük és jövőjük meglehetősen kérdéses. Még legjobban definiálhatók a Ceausescu idők erdélyi magyarjai, akik nagy része menekült státusban kapott letelepedési engedélyt. Ők azok, akik most boldogan fogadják a magyar állampolgárság elnyerését. De a mostanság Magyarországról érkezők óriás többsége illegális, vízuma lejártá után engedély nélkül itt tartózkodó. Ezek jövője a legszomorúbb. Jönnek diplomások bébi-szitternek, takarítónak, építő munkásnak. Hazamenni nem tudnak, mert többet nem engedik őket vissza ide. Ha később hazamennek, már nem tudnak beilleszkedni régi életformájukba. Nincs statisztika ennek a csoportnak a számáról, de anekdota alapú felmérés a számot közel százezerre kell tegye. Az erdélyiekkel együtt ez az „új-amerikás” tömeg számban meghaladja az 56-osokat. A magyar egyesületeknél ma már csak az erdélyiekre lehet számítani.

Mindent összevéve a sokat emlegetett „másfél milliónál” is többre tehető a potenciális amerikai magyarok száma, még akkor is, ha a múlt századforduló kivándorlójánál levonjuk azokat a magyar állampolgárokat, akik nem magyar nemzetiségűek voltak. Az viszont más kérdés, hogy a további nemzedékek esetében mi marad meg ezek magyarságából. Most ezeknek az emigráns csoportoknak a kiöregedése komoly kérdést vet fel a magyar szervezetek és egyházak jövőjét illetően is. Gyermekeik nagyrészt még tudnak magyarul, az unokák már alig. Ha őket nem tudjuk a nyelven túl, szívükben megtartani magyarnak, elveszítjük az ország legfontosabb külhoni erősségét. Hiszen az ország érdeke más nyelveken, idegen országokban népszerűsíteni értékeinket.

Az Ausztráliában élő **Kardos Béla** a Felsőpulyán megtartott tizedik „Kufstein” tanácskozáson előadott: *„A felszívódás veszélye, a fennmaradás esélyei – Magyar szórványok Európában, Amerikában, Ausztráliában”* összegezése szerint: *„Nyugati szórványon értjük mindazokat a magyarokat, akik bármilyen okból a történelmi Kárpát-medence határain kívül élnek, beleértve azokat is, akik a hazától távol élő magyar szülőktől származnak. A „nyugati” megjelölés itt csak az elnevezési gyakorlatot követi, valójában az egész világon létező szétszórtságot jelöli. Úgy véljük, hogy a nyugati szórvány beépítését a nemzetpolitika keretében kell elvégezni,*

teljesen külön kezelve a trianoni szórványtól.” Ez a nemzetrésze eleve szórványként jött létre, emiatt sem összességében sem kisebb egységben nincs területi, települési, kultúrtáji származási kötődése. Minden helyi összeseregülésük, mint egyházközösség, iskola, ifjúsági (cserkészlet), sport, kulturális, társadalmi, bajtársi vagy szakmai egyesület, szövetség vagy intézmény összekötő eleme a nemzeti azonosság-tudat.

Intézmények, templomok

Közhelyszerű, hogy a nemzeti érzés, az összetartozás őrzője a „*templom és az iskola.*” Meg a közösségi otthonok is, ahol az Amerikába kivándorló magyarok az új hazában összegyűlhetnek. Hamarabb építettek közösségüknek házat, egyházuknak templomot, mint maguknak saját otthonot. Számos ezek közül a létesítmények közül több mint száz éves. Fele már elveszett a magyarság számára. Ha a megmaradtakat szeretnénk megőrizni, azonnali cselekvésre lenne szükség több vonalon is. Hiszen a közösségeket eltartó népesség egyre fogy. A legtöbb templomi gyülekezet elmondhatja, hogy háromszor annyit temet, mint keresztel. Ha az angol nyelvű istentiszteleten 25-30-an vannak, a havi egyszeri magyaron talán nyolcan, a kilencedik a vendégként beszolgáló pap, a tízedik „maga az Úr”. Aztán a református templom megszűnik, vagy angol gyülekezet otthona lesz. A katolikusoknál rosszabb a helyzet, mert a magyar áldozattal megépített templom nem a hívek, hanem a püspökség tulajdona. Ahol már nincs magyar pap, a templom ír, olasz vagy spanyol kézbe kerül. Azok többen vannak.

Azok az egyesületek, amelyek magyar kultúra gondozása helyett szórakozásra rendezkednek be, talán jobban állnak. Hiszen ha egy kulturális vagy irodalmi előadásra 20-25-en jönnek el, egy rock-zenei eseményre, székely bálra 200-an. A hétvégi iskolák fenntartása is egyre nagyobb nehézségekkel jár. Minden év elején kérdéses, hogy elég képzett tanárt tudnak-e verbuválni. Ritka az, amikor a lelkes szülők áldozatvállalása eredményeként új iskola nyílik, mint nem régen Bostonban vagy Wallingfordban. Az utóbbi 20 évben a magyar iskolák száma 2/3-ra olvadt. Nagy áldozat a szülőktől, akik a szétszórtság következtében sokszor másfél-két órát autóznak, hogy a magyar iskolába elvigyék a gyerekeket. Közben magyar házak szűnnek meg, mint a napokban a nagymúltú Pittsburgh-i magyar otthon, vagy nem régen a környékbeli Hazleton

113 éves Szent László temploma. A Clevelandi híveknek több évi harc után sikerült a Szent Imre templomot megmenteni a bezárástól, de ez alatt a gyülekezet jó része már átpártolt más angol nyelvű templomokhoz, hiszen a Szent Imrében sincs magyar papjuk.

A végső következtetés az, hogy a kiöregedő amerikai magyarság nem lesz képes már sokáig fenntartani intézményeit, templomait, a most érkező fiatalok meg vagy nem törődnek ezzel, vagy nincs meg hozzá az anyagi lehetőségük. Intézményes megoldásra van szükség hazai támogatással, ha meg akarjuk őrizni értékeinket és megtartani az amerikai magyarokat az ország „nagyköveteiként”. Hiszen egyre kevesebb helyen van olyan népes és összetartó szervezet, mint a Florida-i Sarasota, vagy a Connecticut-i Wallingford egyesülete. Újabban Las Vegasban kezd egy hasonló kialakulni.

A megmaradás lehetőségeinek keresése.

A magyarság nyelvi és kulturális megtartása komoly gondot okoz és okozott a történelem során az itteni magyarokért felelősséget vállalóknak és időnként a magyar kormányoknak is. Az Országgyűlés 1902-től kezdődően a miniszterelnökség költségvetésében 50 ezer koronát irányozott elő a külföldi, elsősorban az amerikai, magyarság megtartása céljára. Majd 1903. január 12-én **Klebensberg Kuno** előterjesztése alapján határozat született az Amerikába kivándorolt „több százezer magyar ajkú” honfitárs szociális helyzetének és oktatásának gondozásáról. Akkoriban Clevelandban több mint 1200 gyermek tanult állandó magyar iskolában. Mindez a világháború alatt megszűnt. Azóta a hivatalos magyar szervek, szőlamokon túl, keveset foglalkoztak a külföldi magyarok megtartásának dolgával. A 70-es években a Louisiana-i Árpádhonba küldtek magyar tanárokat néhány évig. Az első Orbán kormány alatt az akkori Magyarok Világszövetsége részéről előterjesztett kéresemre megszavaztak egy összeget az amerikai magyar értékek megmentésére, de azt végül is másra használták fel. A Bajnai kormány idején szintén sikerült egy kisebb összeget biztosítani a lebontott magyar katolikus templomok üvegablakai megmentésére, az meg a püspök vétóján akadt el. Most végre a Balassi Intézet felvállalta a külföldi magyar tanárok képzését, és ebben helyet biztosítottak a nyugati magyar iskolákban tanítók számára is. Azon kívül a Balassi Intézet a Külföldi Magyar Cserkészszövetséggel évente 10 ösztöndíjat biztosít 9 hónapos magyarországi tanulásra 18 évnél idősebb magyar származásúak

számára. Most 16 országból 450 fiatal vesz részt a Fiatalkorok Találkozóján.

Nem mintha nem lettek volna komoly javaslatok, tanulmányok a külföldi magyarok megtartása és gondozása érdekében. Hogy csak néhányat említsük: **Mátrai Balázs** 2000-ben készített megvalósítási tervet egy New York-i Kulturális Intézet felállítására (tudjuk, mennyi pénzt pocskéltak erre, míg most egy csekély költségvetéssel működő intézmény működik). **Aszalós Zoltán** egy Emigrációs Múzeum tervét tette az asztalra 2001-ben. Hámos László a Nyugati Magyar Tanácsra vonatkozó terveket foglalta össze. Körülbelül ugyanebben az időben készítette **dr. Mózes Károly** és **Smik Csaba Ferenc** „Az amerikai magyarság és identitás megtartó törekvéseik” című tanulmányát, elsősorban a New Brunswick-i tapasztalatokra építve. **Magyar Kálmán** egy Amerikai Magyar Kulturális Diplomáciáról készített javaslatot. **Kardos Béla** Ausztráliából „*A nyugati szórvány beépítése a nemzetegyesítés programjába*” tervét javasolta.

Nyilvánvaló volt, hogy minden támogatási tervet egy felmérés kell megelőzzön. Számos próbálkozás történt arra, hogy pontosabb felmérés készüljön az amerikai magyarok valós számáról. Egy ilyen felmérés azonban gyakorlatilag lehetetlen feladat. Reálisabb lenne összegezni a magyar intézményeket. Erre történt is számos kísérlet. Már az Antall kormány alatt a Washingtoni nagykövetség összeállított egy címjegyzéket az amerikai magyar szervezetekről, amely tartalmazta az egyházak felsorolását is. A Magyar Távirati Iroda (MTI) éveken át könyv alakban terjesztett egy hasonló kimutatást, amely később elektronikus kiadásban jelent meg. Utoljára 1996-ban kértek meg ennek az átnézésére, akkor a jegyzék 287 címet tartalmazott, amiben az egyesületek mellett a cserkészcsapatok és templomok is szerepeltek.

Az akkor még érdemben működő Magyarok Világszövetsége Nyugati Régiója részéről, **Bakos István** főtitkár támogatásával, én adattam ki 1998 és 99-ben három „*Történeti áttekintés és címtár*” felmérést a VILÁG MAGYARSÁGA címmel. Ebben a sorozatban az Amerikai Egyesült Államok, Dél-Amerika és Európa szerepelt, Ausztráliára már nem került sor. Ezek a kötetek megtalálhatók a nagyobb könyvtárakban, de nagyrészüket a Világszövetséget birtokba vevő új vezetés elsüllyesztette valami pincében, vagy kidobta. Mint a Magyar Tudományos Akadémia Nyugati Magyar

Tudományos Tanácsa tagjai **Nagy Károly**val együtt kértük az MTA, a Határon Túli Magyarok Hivatala, a Teleki Intézet és mindenki más segítségét egy ilyen felmérés elkészítésére. Végül sikerült a tervet szép összegű anyagi fedezettel elfogadtatni és 2005-ben el is készült az első vázlat, másfél évet adva a megvalósításra. Ebből a különböző átszervezések következtében több, mint 3 év lett, de végre 2008 augusztusára a Magyar Külügyi Intézet gondozásában megjelent és a szelterszi társadalomtudományi táborban bemutatták a felmérést tartalmazó könyvet. *“BESZÉDBŐL VILÁG, elemzések, adatok amerikai magyarokról”* a címe. Talán igazságtalan lenne a munkát úgy jellemezni, hogy a hegyek vajúdása egeret szült, de az biztos, hogy a kiadvány csalódást okozott. A tanulmány leginkább vitatható része, a címet adó terjedelmes fejezet, amely interjúk alapján kívánja bemutatni az amerikai magyarságot, nagyjából olyan formában, ahogy antropológusok egy Afrikában felfedezett törzset ismertetnének. Az esetlegesen kiválasztott interjúalanyok által kialakított szöveg inkább “szóbeszédből” összeállított világméretű ad, ahelyett, hogy útmutatásul szolgált volna az amerikai magyarság megmaradásához. Lehet, hogy nincs is hosszú távon érvényes megoldás. Hogy újra **Éltető Lajost** idézzem: „*Van-e értelme, esélye az (amerikai) magyarság fennmaradásának, vagy pedig hiú ábránd mindaz, amire feltettem az életemet?*” (De mit várhatunk azoktól, akik így énekelik a Szózatot: „itt élned és (meg) halnod kell”?)

A hagyatékok megtartásának problémája.

A Magyar Tudományos Akadémia meghirdette a külföldi magyar hagyatékok összegyűjtésének és megtartásának a programját 2008-ban. Erről azonban azóta semmit nem lehet hallani, feltehetőleg pénzhiányra való hivatkozással. Ezt megelőzően magyarországi közgyűjtemények 1998. és 2003. között a nemzeti ITTAKA-program keretében pályázhattak a külföldön található, a magyar művelődés- és tudománytörténet szempontjából jelentős hagyatékok megszerzésének és elhelyezésének támogatására. Azóta ez is megszűnt. Ebben közrejátszhatott a Selye hagyatékok sorsa, amely Szentesen pusztult el. Erről számolt be **Kovács László**, az Indiana Egyetem könyvtáros professzora a Eurasian Studies Yearbook 2004. évi kiadványában.

Selye János (1907-1982) Bécsben született, de a család Komáromba költözött és ő ott járt iskolába. (Ezért nevezték el róla az ottani

magyar egyetemet, amelyet most a főiskolává való visszaminősítés fenyeget). Prágában, majd az Egyesült Államokban tanított és kutatót, aztán Kanadában a McGill Egyetem professzoraként a stressz kutatás terén elért eredményével nyert világraszóló elismerést, többek között többszöri felterjesztést a Nobel díjra.

Halála előtt egy életen át összegyűjtött többnyelvű tudományos könyv és adattárát, kutatásának dokumentumait, munkatársára, **dr. Szabó Sándorra** bízta, azzal, hogy juttassa el azokat Magyarországra és az elszállításához az anyagi fedezetet is biztosította. **Szabó** egy megfelelő helyet keresett. Amikor egyik egyetem sem vállalkozott a hatalmas, mintegy 450 ezer kötetet és öt millió szakmai folyóiratot, kéziratot kitevő anyag fogadására, Szentés város jelentkezett. Ott szerettek volna egy új orvosi egyetemet létesíteni, de amint kiderült, erre nem volt sem pénzük, sem szakmai háttérük. A mintegy negyven teherautóról lerakott több száz láda anyag nagy része egy az oroszoktól elhagyott, félig romos laktanya épületben lett elhelyezve, és ott várt sorsára hat éven át. Minthogy Kanadában nem történt meg a gyűjtemény rendszerezése, felmérése és Szentesen sem volt erre lehetőség, illetve anyagi fedezet, az évek során tönkrement anyag sorsa megpecsételődött. Elárverezték, majd egy részét bezúzták, a többiből tüzelőanyag lett. *“A világon előfordult már könyvtárak elvesztése háború, vagy tűzvész következtében, de ez volt a legnagyobb könyv gyűjtemény, amely valaha békeidőben pusztult el”* – írta **Kovács László**.

Ebből a példából is látható, hogy a külföldi, főleg amerikai magyar könyvtárak, gyűjtemények megmentése komoly gond és feladat. Felmérés és rendszerezés nélkül ehhez a munkához nem lehet (szabad) hozzáfogni. Egy könyvtár szakszerű felmérése és értékelési költsége valamint szállítása több ezer dollárt igényelhet. Az amerikai könyvtárakban, egyetemeken magyar gyűjtemények elhelyezése alig lehetséges, ezért merül fel a magyarországi vagy környező országok magyar intézményeinek, iskoláinak a megkeresése. Persze különbözik a külföldi magyarok elvárása az otthoniakétól. Itt azt szeretnék, ha az egy életen át összegyűjtött magyar könyveik és értékeik ne vesznének kárba, hiszen a gyermekek, unokák már nem olvassák azokat. Magyarországon viszont elsősorban angol nyelvű szakkönyvekre lenne szükség. Nem tudjuk, hogy a Kárpát-medence országaiban mi hiányzik, amit Magyarországról ne lehetne pótolni. Egy jól átgondolt program Amerikában létrehozna egy

fogadó, rendszerező és szállító központot. Megoldaná az elszállítás költségeinek fedezését. Magyarországon létrehozna egy fogadó és elosztó irodát. Hiszen nemcsak könyvtárak, gyűjtemények vesznek el, de a magyar templomok értékei is idegen kézbe kerülnek.

Miért érték az amerikai magyarság?

Kétségtelen, hogy a magyar bevándorlók számarányukon túl jelentős mértékben járultak hozzá Amerika felvirágoztatásához. Mindenki előtt ismeretes az Amerikában élt vagy dolgozott számos tudós, művész, karmester, zeneszerző, színész és filmes neve, tevékenysége. Tudunk Szilárd Leó szerepéről az atomerő hasznosítása terén. Tudjuk, hogy Pulitzer József szervezésének köszönhető a Szabadság Szobor felállítása New York kikötőjében. Emlegetjük **Teller Edét**, **Solti Györgyöt**, vagy **Hargitai Mariskát**. De itt most nem a kimagasló teljesítményekről van szó. Sokkal inkább az egyszerű, ismeretlen bevándorlókról, akik megteremtették azt a környezetet, amit "*Magyar-Amerika*" néven szoktunk emlegetni. Azokról, akik neveit az Ellis Island-i bevándorlási múzeumban sok esetben hibásan jegyezték fel, akik azonban ideérkezve megépítették a magyar templomokat, társas házakat, egyesületeket azokban az amerikai városokban, ahol megtelepedtek. Ugyanakkor az elhagyott haza „*nagyköveteiként*” szolgálták népük érdekeit. Az ő ragaszkodásuk politikai befolyást is jelent az országnak.

Nagy Károly így szól erről: „*Ez a nemzetrész olyan erőforrás, amely történelmileg egyedi, ez az erőforrás készenléletet teremtett magában arra, hogy szolgálatára legyen a többi magyar nemzetrésznek. Ezt megszólítani, ezzel okosan élni, erről hirt adni, ez magyarországi feladat. De ráadásul még valami más is történt, ami egyedi a történelmünkben. Mi nyugaton úgy éreztük, hogy volt négy-öt olyan magyar sorskérdés, amit Közép-Európában nem lehetett megtárgyalni a diktatúrák miatt, viszont szükségesnek véltük, hogy ezekről szó legyen, és szükséges ezek érdekében szószólókká válnunk. Afféle küldetéstudatot próbáltunk kialakítani magunkban és egymásban, hogy az 56-os forradalom és általában a magyarság valóságait közvetíteni tudjuk a nyugati országoknak. Tehát nem csak a magyar nyelv és kultúra megtartása lett a célunk, hanem az is, hogy segítsük a többi magyar nemzetrészt abban, hogy a gondjait megismerjék felelős helyeken. Ez a küldetési gondolkodás, magyarság-szolgálati munka célt is adott annak,*

hogy miért tartásuk meg magyar nyelvüket és kultúrájukat nyugati országokban gyermekeink, fiataljaink, polgártársaink. Azért tartásuk meg, hogy két-, vagy többnyelvű szószólójává válhassanak a magyar nemzetrészek érdekeinek, gondjainak.” Szükség van erre a munkára ma is, a jövőben is.

Ha elfogadjuk azt a tételt, hogy a nyugati magyarság értéket biztosít az országnak, nyilvánvaló feladat a megtartás. Azt is el kell fogadnunk, hogy ma már az amerikai magyarság nem rendelkezik akkora erkölcsi és anyagi erővel, hogy ezt a feladatot ön maga teljesítse. Szükség van az anyaország fokozott és hathatós támogatására, felelősség vállalására. Persze, lehet arra hivatkozni, hogy miért nem lehet megszólítani, segítségül hívni azt a jó néhány milliárdos amerikai magyart, akiket a világ leggazdagabbjai között tartanak nyilván. Sajnos ennek nagyrészt történelmi okai vannak. Vagy nem akarnak többé a magyarokkal közösséget vállalni, vagy jótékony tevékenységük esetében szemüket sokkal magasabbra emelik, mint az itteni magyarság ügye. Sorolhatnánk a példákat.

A tennivalók megbeszéléséhez való elinduláshoz érdemes felidézni az ausztráliai előterjesztéséből a legfontosabb gondolatokat:

„Meg kell fogalmazni a célt, létre kell hozni a cél megvalósításához alkalmas intézményt. Ennek érdekében a magyar parlamentnek kellene törvényt alkotnia az intézmény feladatait és elvárásait illetően.” Az intézmény feladata lenne:

- *A nagyvilágban szétszórtságban élő magyarság integrálása.*
- *A magyar-magyar kapcsolatok megeremtése és felvirágoztatása,*
- *A szakmai és érdeklődési körök láncolatának működtetése.*
- *Ápolni és védeni a magyar nyelvet, -kultúrát, -műveltséget.*
- *Támogatni mindazokat, akik a történelmi hagyományok szellemében munkálkodnak.*
- *Síkraszállni a magyarság emberi jogaiért bárhol is éljenek.*
- *Kivédeni a magyarságot ért rosszindulatú támadásokat és elősegíteni külföldön a magyarságkép eredményes bemutatását.*

Az intézmény a mindenkori magyar kormányval együttműködve a Magyar Országgyűlés által megszavazott költségvetési támogatás igénybevételel látná el törvényben lefektetett feladatát. A működését meghatározó törvénynek, többek között a következő elgondolásokat kellene megfogalmaznia:

* A nagyvilágban élő magyarság integrálásának módszereit.

* A magyar kataszter felállítását tárgyi, szellemi és művészeti

értékekre vonatkozóan.

* *A magyar-magyar szakmai kapcsolatok megteremtését, intézményesítését és támogatását (mint pl. MTA, egyetemek, kamarák, egyházak, kulturális és társadalmi intézmények, minisztériumok, stb.).*

* *Az önazonosság megtartása érdekében a magyar nyelv diaszpórában való idegen nyelvkénti oktatását és a magyarság kulturális értékei bemutatását.*

* *A külföldön, tengeren túl élő magyar ifjúság Magyarországon való képzésének közép- és felsőfokú megoldását.*

* *A magyar örökség ápolását és a magyarságkép javítását.*

* *Külföldön az informális, NGO-szintű lobbizást a magyar külpolitika nemzeti konszenzuson alapuló stratégiai céljai érdekében.*

* *Internetes tájékoztató szolgálatot, nemcsak magyarul, és e-mail kapcsolatot személyekhez és intézményekhez szólóan.*”

A nyugati magyar fiatalok számára szervezett magyarországi táborok, nyelv tanfolyamok, társas utazások sokat tehetnek a következő nemzedékek megtartása érdekében.

Az ilyen megbeszéléseken, mint a „Kufstein” Tanácskozás, kialakított elgondolások, programok a Magyar Parlament és Kormány központi feladatává kell válljanak. Reméljük, hogy ez a közeli jövőben így is lesz. Vannak biztató jelek. *„A diaszpórában élő magyarságnak – húsz évvel a rendszerváltoztatás után – végre kellő figyelmet kell kapnia a nemzetpolitikában. – jelenti a második Orbán kormány közleménye – A nemzeti ügyek kormánya elkötelezett az iránt, hogy az új Alaptörvényben az egységes magyar nemzetre megfogalmazott felelősségviselést a diaszpóra tekintetében is megvalósítsa. A diaszpórában élő magyarság a magyar nemzetpolitika húsz éve háttérbe szoruló szegmense (volt). Célunk, hogy a világban szétszórta élő magyarságot jobban bevonjuk a magyar nemzet életébe.”* A kormány ezért újraélesztette a 12 évvel ezelőtt létrehozott intézményét, a Magyar Diaszpóra Tanácsot. *„A Magyar Diaszpóra Tanács a világon szétszórtságban élő magyarság szervezeteinek közös fóruma, amely a diaszpórában élők sajátos igényeit és érdekeit tartja szem előtt, valamint megteremti a diaszpóra magyarságának önálló képviselét.”*

Csapó Endre az ausztráliai Magyar Élet augusztusi számában írja ezzel kapcsolatban: *„Nagy eredmény, hogy a létrejött Alaptörvényből adódóan a nemzeti ügyek kormánya kiterjeszti a felelős-*

ségviselést a Kárpát-medencén kívüli diaszpóra-magyarságra is.”

A Diaszpóra Tanács hat régióra oszlik. Az egyes régiók számára külön-külön választottak régió-elnököt: **Bihari Szabolcs** (Nyugat-Európa); **Hámos László** (Egyesült Államok); **Ábrahám Tibor** (Kanada), **Kunckelné Fényes Ildikó** (Dél-Amerika); **Fodor Sándor** (Ausztrália, Dél-Afrika) és **Vass Zoltán** (egyházak, cserkészlet). A jövőben ezek a regionális elnökök képviselik a nyugati magyar diaszpórát a Magyar Állandó Értekezleten. Ha a régiókat kiegészítik országonkénti munkacsoportok, remény lehet sikeres eredményre.

Elég magyar értekezleten, tanácskozáson vettem részt az évek során, hogy némi bizakodással teli szkepticizmussal nézzek az újjáélesztett Diaszpóra Tanács működése elé. Mindenesetre sikert és eredményes működést kívánok nekik mindannyiunk érdekében.